

4 Porodnost

Počet živě narozených dětí se v ČR v roce 2014 meziročně zvýšil na 109,9 tisíce, přičemž poslední předchozí nárůst byl zaznamenán v roce 2008. Zároveň došlo i ke zvýšení úrovně úhrnné plodnosti, která překročila hranici 1,5 dítěte na jednu ženu, když dosáhla 1,53 dítěte. Jedná se o nejvyšší hodnotu za poslední dvě dekády. Dále pokračoval i vzestup podílu dětí narozených mimo manželství, jež v roce 2014 dosáhl na 46,7 %. Oproti tomu průměrný věk matky při narození dítěte stagnoval na 29,9 letech.

V roce 2014 se v Česku živě narodilo 56 410 chlapců a 53 450 dívek, tedy celkem 109 860 dětí. Zatímco poměr narozených chlapců a dívek (106 chlapců na 100 dívek) byl obvyklý jako v předchozích letech, absolutní počet živě narozených dětí se poměrně výrazně meziročně zvýšil o 3 109 (respektive o 2,9 %), což znamenalo nejvyšší počet narozených dětí za poslední čtyři roky a první nárůst od roku 2008. Zároveň došlo i k meziročnímu zvýšení počtu mrtvě narozených dětí o 26 na 392. Vyšší počty mrtvě narozených ve srovnání s předchozími roky byly registrovány i v letech 2012 a 2013, neboť došlo k zákonné úpravě definice plodu po potratu, která souvisí i s definicí mrtvě narozeného dítěte⁵. V roce 2014 došlo ovšem i k meziročnímu nárůstu mrtvorozenosti z 3,4 ‰ na 3,6 ‰, takže nárůst počtu mrtvě narozených dětí nebyl dán pouze vyšším počtem porodů.

Celkový počet porodů meziročně vzrostl na 108 547. V 1 694 případech šlo o zakončení vícečetného těhotenství, z toho 11x porodem trojčat, jinak dvojčat. Pokles podílu vícečetných porodů pokračoval od roku 2010 i v roce 2014, když se zastavil na hodnotě 1,6 %, ve srovnání s rokem 2010 o 0,5 procentního bodu nižší. Na tento pokles posledních let mohla mít vliv i změna legislativy⁶, která zvýhodňuje přenos jednoho embrya při umělém oplodnění. Z dlouhodobého hlediska je ovšem podíl vícečetných porodů stále vyšší, než byl na počátku 90. let 20. století, kdy se pohyboval okolo 1 %. Za vyšší četností tohoto typu porodů stojí nejen častější případy umělého oplodňování, ale i nárůst průměrného věku žen při narození dítěte.

Tab. 4.1 Narození, 2004–2014

	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Narození celkem	97 929	118 667	117 446	108 990	108 955	107 117	110 252
Mrtvě narození	265	319	293	317	379	366	392
Živě narození	97 664	118 348	117 153	108 673	108 576	106 751	109 860
v tom: chlapci	50 262	60 368	60 220	55 789	55 536	54 702	56 410
dívky	47 402	57 980	56 933	52 884	53 040	52 049	53 450
Porody celkem	96 078	116 261	114 976	106 921	106 952	105 310	108 547
v tom: dvojčat	1 813	2 378	2 446	2 049	1 987	1 779	1 683
trojčat	19	14	12	10	8	12	11
čtyřčat	-	-	-	-	-	-	-
paterčat	-	-	-	-	-	1	-
Podíl vícečetných porodů (%)	1,9	2,1	2,1	1,9	1,9	1,7	1,6

Struktura živě narozených dětí podle porodní hmotnosti (tab. 4.2) se meziročně příliš nezměnila. Stále více než nadpoloviční počet dětí spadá do kategorie 2 500 až 3 499 gramů a zhruba třetina do skupiny dětí s porodní váhou 3 500 až 4 499 gramů. Z dlouhodobého pohledu spíše roste zastoupení v kategoriích do 3 499 gramů a naopak klesá u těžších dětí. Opět lze hledat souvislost s odkládáním dětí do vyššího věku a častějšími předčasnými porody.

⁵ Narozením mrtvého dítěte se dle vyhlášky č. 11/1988 Sb., která byla k 1. 4. 2012 zrušena zákonem č. 372/2011 Sb., rozumělo „úplně vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1 000 g a vyšší“. Národní legislativa od 1. 4. 2012 definici mrtvě narozeného dítěte nyní neobsahuje, ale její součástí je definice potratu – „Plodem po potratu se rozumí plod, který po úplném vypuzení nebo vynětí z těla matčina neprojevuje ani jednu ze známek života a současně jeho porodní hmotnost je nižší než 500 g, a pokud ji nelze zjistit, jestliže je těhotenství kratší než 22 týdnů.“ Hranice pro vymezení mrtvě narozených dětí se tak snižuje na 500 g. Ze závazného Nařízení Komise (EU) č. 328/2011 vyplývá, že mrtvě narozené dítě nedýchá ani nevykazuje jiné známky života, má porodní hmotnost 500 g a více, nelze-li porodní hmotnost určit, je narozené po dvacátém druhém dokončeném týdnu těhotenství, a nelze-li délku těhotenství určit, tak je nejméně 25 cm dlouhé, a to od temene hlavy k patě.

⁶ Od 1. 4. 2012 nabyla účinnosti novela zákona o veřejném zdravotním pojištění (č. 48/1997 Sb.), podle níž stát hradí čtyři cykly umělého oplodnění za předpokladu, že v prvních dvou cyklech došlo k přenosu jednoho embrya. V ostatních případech jsou hrazeny pouze tři cykly.

Tab. 4.2 Živě narození podle porodní hmotnosti, 2004–2014

	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
méně než 1 000 gramů	400	483	446	450	463	440	418
1 000 - 2 499 gramů	6 289	8 540	8 530	7 810	8 201	8 121	8 025
2 500 - 3 499 gramů	52 817	66 009	65 691	61 173	61 450	60 484	61 818
3 500 - 4 499 gramů	37 059	42 297	40 802	38 015	37 037	35 908	37 193
4 500 a více gramů	1 099	1 019	1 012	848	871	816	858
nezjištěno	-	-	672	377	554	982	1 548
	%						
méně než 1 000 gramů	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
1 000 - 2 499 gramů	6,4	7,2	7,3	7,2	7,6	7,6	7,3
2 500 - 3 499 gramů	54,1	55,8	56,1	56,3	56,6	56,7	56,3
3 500 - 4 499 gramů	37,9	35,7	34,8	35,0	34,1	33,6	33,9
4 500 a více gramů	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
nezjištěno	-	-	0,6	0,3	0,5	0,9	1,4

Ze struktury živě narozených dětí podle rodinného stavu matky je patrné, že meziroční zvýšení počtu živě narozených dětí bylo realizováno díky svobodným matkám, které porodily o 3 330 dětí více než v roce 2013. V dalších kategoriích rodinného stavu byl zaznamenán pokles, který nebyl ovšem příliš výrazný. Vdané ženy zůstaly nejčastěji rodící skupinou žen dle rodinného stavu, s 58 593 živě narozenými dětmi v posledním sledovaném roce při mírném meziročním poklesu o 158 dětí. Podíl dětí narozených vdaným ženám klesl na 53,3 %, přičemž ještě před deseti lety dosahoval 69,4 %. Počty narozených rozvedeným a ovdovělým ženám meziročně klesly jen nepatrně (v řádu několika málo desítek dětí).

V případě živě narozených dětí prvního pořadí⁷ jsou svobodné matky nejčastěji zastoupenou skupinou již od roku 2011 a svoji pozici si v roce 2014 dále upevnily. V roce 2014 se této subpopulaci narodilo 28 448 dětí při meziročním nárůstu o 1 466 dětí. Ostatní kategorie rodinného stavu zaznamenaly obdobně jako u živě narozených dětí bez rozlišení pořadí pokles. Vdané ženy o 376 dětí na 22 243, rozvedené ženy o 73 dětí na 1 390 a v případě ovdovělých žen šlo při velmi nízkém počtu 25 dětí o snížení o 3 děti.

Tab. 4.3 Živě narození podle rodinného stavu matky, 2004–2014

Rodinný stav matky	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Živě narození celkem						
Svobodná	23 451	38 060	39 529	38 666	40 581	41 655	44 985
Vdaná	67 825	72 394	69 989	63 252	61 488	58 751	58 593
Rozvedená	6 101	7 610	7 389	6 514	6 299	6 134	6 089
Ovdovělá	287	284	246	241	208	211	193
Podíl dětí narozených vdaným ženám (%)	69,4	61,2	59,7	58,2	56,6	55,0	53,3
	Živě narození 1. pořadí						
Svobodná	17 226	26 103	26 151	25 554	26 492	26 982	28 448
Vdaná	29 615	28 273	26 594	23 937	23 420	22 619	22 243
Rozvedená	1 203	1 624	1 564	1 468	1 536	1 463	1 390
Ovdovělá	22	39	22	30	28	28	25
Podíl dětí narozených vdaným ženám (%)	61,6	50,5	48,9	46,9	45,5	44,3	42,7

Meziroční nárůst počtu živě narozených dětí byl patrný ve všech pořadích narození. Absolutně nejvíce narostly počty dětí druhého (o 1 118, respektive 2,8 % na 41 196 dětí) a prvního (o 1 014, relativně o 2,0 % na 52 106 dětí) pořadí. Relativně nejvýraznější skok ovšem zaznamenaly živě narozené děti třetího a vyššího pořadí, kterých bylo o 6,2 % více než v roce 2013, celkem 16 558. To se projevilo i v jejich zastoupení na celkovém počtu živě narozených dětí v roce 2014, které přesáhlo 15% hladinu. Děti prvního pořadí se podílely na všech živě narozených dětech ze 47,4 % a druhého pořadí z 37,5 %. Ve srovnání s rokem 2004 se struktura žen podle počtu živě narozených dětí výrazně nezměnila.

Za nárůstem počtu živě narozených dětí prvního a druhého pořadí stály porody mimo manželství, jejichž přírůstek byl vyšší než pokles počtu narozených v manželství. Oproti tomu v případě živě narozených dětí

⁷ V souladu s nařízením evropské statistiky (č. 205/2014) došlo v roce 2014 ke změně metodiky vykazovaného pořadí. Nově je zjišťováno pořadí pouze u živě narozených dětí a ze živě narozených dětí. Tzn. že druhé těhotenství ženy může skončit porodem dítěte prvního pořadí, pokud bylo předchozí dítě mrtvě narozené apod.

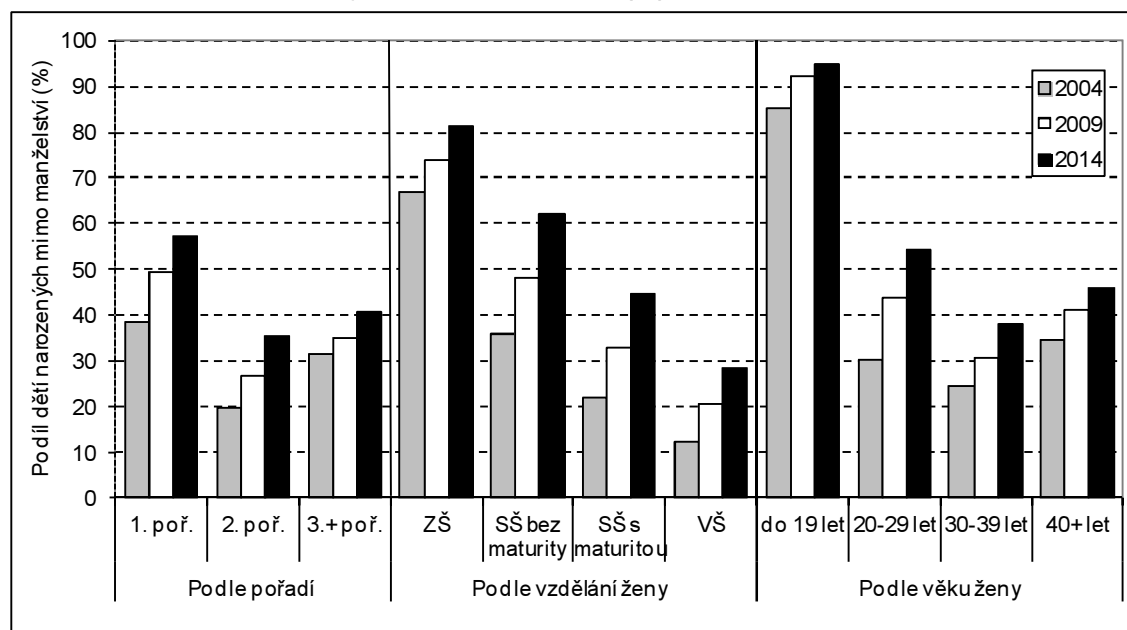
třetího a vyšší pořadí bylo možné sledovat nárůst porodů jak v manželství, tak i mimo manželství, byť v případě narození mimo manželství výraznější. Podíl dětí narozených mimo manželství se tak zvýšil ve všech třech definovaných pořadích. Nejvyšší (absolutní i relativní) změna byla zaznamenána u dětí druhého pořadí, u kterých ovšem dosahoval stále nejnižší (35,6 %). V tomto pořadí je růst dlouhodobě nejvýraznější. O něco vyšší podíl narozených mimo manželství měly děti třetího a vyššího pořadí (40,6 %), zatímco tradičně nejvyšší hodnotu mají děti prvního pořadí (57,3 %).

Tab. 4.4 Živě narození podle pořadí a legitimacy, 2004–2014

	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Živě narození celkem	97 664	118 348	117 153	108 673	108 576	106 751	109 860
narození 1. pořadí	48 066	56 039	54 331	50 989	51 476	51 092	52 106
narození 2. pořadí	35 669	45 206	45 514	42 156	41 826	40 078	41 196
narození 3. a dalšího pořadí	13 929	17 103	17 308	15 528	15 274	15 581	16 558
Živě narození v manželství	67 825	72 394	69 989	63 252	61 488	58 751	58 593
narození 1. pořadí	29 615	28 273	26 594	23 937	23 420	22 619	22 243
narození 2. pořadí	28 672	33 031	32 411	29 537	28 607	26 676	26 515
narození 3. a dalšího pořadí	9 538	11 090	10 984	9 778	9 461	9 456	9 835
Živě narození mimo manželství	29 839	45 954	47 164	45 421	47 088	48 000	51 267
narození 1. pořadí	18 451	27 766	27 737	27 052	28 056	28 473	29 863
narození 2. pořadí	6 997	12 175	13 103	12 619	13 219	13 402	14 681
narození 3. a dalšího pořadí	4 391	6 013	6 324	5 750	5 813	6 125	6 723
Podíl dětí narozených mimo manželství (%)	30,6	38,8	40,3	41,8	43,4	45,0	46,7
narození 1. pořadí	38,4	49,5	51,1	53,1	54,5	55,7	57,3
narození 2. pořadí	19,6	26,9	28,8	29,9	31,6	33,4	35,6
narození 3. a dalšího pořadí	31,5	35,2	36,5	37,0	38,1	39,3	40,6

Výraznou diferenční charakteristikou podílu nelegitimně narozených dětí je nejvyšší ukončené vzdělání ženy. S rostoucí úrovní vzdělání totiž zastoupení živě narozených dětí mimo manželství klesá. V roce 2014 se nejčastěji rodily děti mimo manželství ženám se základním nebo nižším vzděláním (81,2 %), dále pak středoškolsky vzdělaným ženám bez maturity (62,3 %) a s maturitou (44,8 %). Nejméně časté byly porody mimo manželství u vysokoškolsky vzdělaných žen (28,6 %). Ve všech kategoriích vzdělání došlo k meziročnímu nárůstu podílu v rozmezí o 2,2-2,6 procentního bodu.

Obr. 4.1 Podíl živě narozených mimo manželství (%), 2004–2014

Za poslední dekádu byl růst zastoupení nelegitimně narozených dětí tím dynamičtější, čím byla vyšší úroveň vzdělání. Zatímco u vysokoškolsky vzdělaných žen šlo o nárůst podílu více než dvojnásobný, tak u žen s nejnižší úrovní vzdělání byl zaznamenán nárůst o pětinu. Dochází tak k postupnému sblížení tohoto ukazatele podle nejvyššího ukončeného vzdělání.

Nejvyšších hodnot dlouhodobě dosahuje podíl živě narozených dětí mimo manželství u žen ve věku do 19 let, v roce 2014 šlo o 94,9 %, ovšem v absolutním vyjádření pouze o 2 595 dětí. V případě žen ve věku 20-29 let se jednalo o 54,4 %, u žen ve věku 30-39 let šlo o nejnižší hodnotu (38,3 %) a nejstarší ženy 40leté a starší měly tento podíl vyšší (45,8 %). Meziročně došlo k nárůstu zastoupení ve všech věkových skupinách, avšak nejvýraznější nárůst (okolo dvou procentních bodů) byl zaznamenán ve věkových kategoriích 20-29 a 30-39 let. Šlo o stejné věkové kategorie, u kterých lze nejvýraznější nárůst hodnot tohoto ukazatele sledovat v celé poslední dekádě.

Narození dítěte mimo manželství se tak stalo relativně běžným jevem ve všech věkových i vzdělanostních subskupinách obyvatelstva a i mezi porody odlišných pořadí. V roce 2014 došlo k nárůstu ve všech sledovaných sociodemografických subpopulacích. Ve skupinách s aktuálně nižším podílem dětí narozených mimo manželství byl vývoj směrem k vyšším hodnotám dynamičtější. Samotné narození dítěte mimo manželství ale neznamená, že se nenarodí do úplné rodiny, tu může tvořit i nesezdaný pár. Na základě vyplněnosti údajů o otci na hlášení o narození lze usuzovat, že se partner matky bude podílet na výchově, alespoň na počátku života potomka, v případě vyplnění těchto údajů. Naopak jejich nevyplnění může indikovat nezáměr otce o narozené dítě v kontextu péče o něj a o společnou domácnost.

Data z roku 2014 ukázala, že pouze 8,2 % ze všech živě narozených dětí nemělo uvedené údaje o otci v hlášení o narození, u živě narozených mimo manželství šlo o 17,6 %. Ve srovnání s rokem 2007, kdy byla tato data poprvé k dispozici, se podíly snížily (z 9,7 %, respektive z 28,0 %).

Nižší nevyplněnost údajů o otci byla zaznamenána u dětí prvního (15,5 % z dětí narozených mimo manželství v roce 2014) i druhého pořadí (15,5 %), zatímco výrazně vyšší byla u dětí třetího a vyššího pořadí (31,4 %). Děti prvního pořadí se rodily mimo manželství častěji než u třetího pořadí, nicméně spíše se pravděpodobně rodily do úplné rodiny, jak vyplývá z vyplněnosti údajů o otci. Nevyplněnost údajů o otci klesala s vyšším ukončeným vzděláním. Zatímco v případě žen se základním nebo nižším vzděláním šlo o 41,8 % z mimomanželsky narozených dětí v roce 2014, tak u vysokoškolsky vzdělaných žen se jednalo pouze o 7,7 %. Středoškolsky vzdělané ženy bez maturity dosahovaly hodnoty 18,2 % a s maturitou 9,3 %. Tato nevyplněnost stejně tak klesala s rostoucím věkem od skupiny žen mladších 20 let (48,7 % z dětí narozených mimo manželství) až do věkové kategorie 30-34 let (11,7 %), v případě starších žen (35 let a více) se zase mírně zvyšovala (15,8 %).

Vývoj hodnot úhrnné plodnosti mezi roky 2004 a 2014 byl v Česku poměrně proměnlivý. Až do roku 2008 docházelo k nárůstu intenzity plodnosti, přičemž v roce 2008 se úroveň úhrnné plodnosti dostala na 1,50 dítěte na jednu ženu. V letech 2009 a 2010 se udržela na úrovni 1,49 a poté klesla na 1,43 dítěte v roce 2011. Od roku 2012 úhrnná plodnost opět rostla a v posledním roce poměrně výrazně o 0,07 dítěte na 1,53. Vyšší hodnotu mělo Česko naposledy v roce 1993. Oproti tomu absolutní počet živě narozených byl vyšší už v roce 2010. Nižší počet dětí v letech růstu úhrnné plodnosti je důsledkem úbytku žen v reprodukčním období a obzvláště ve věcích, kde se reprodukce nejvíce koncentruje.

Tab. 4.5 Ukazatele plodnosti, 2004–2014

	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Úhrnná plodnost*	1,226	1,492	1,493	1,427	1,452	1,456	1,528
1. pořadí	0,605	0,732	0,721	0,699	0,719	0,728	0,757
2. pořadí	0,439	0,551	0,561	0,535	0,542	0,531	0,558
3.+ pořadí	0,183	0,209	0,211	0,192	0,191	0,197	0,213
Čistá míra reprodukce**	0,590	0,725	0,720	0,688	0,704	0,705	0,738
Průměrný věk matek při narození dítěte	28,3	29,4	29,6	29,7	29,8	29,9	29,9
1. pořadí	26,3	27,4	27,6	27,8	27,9	28,1	28,1
2. pořadí	29,3	30,6	30,7	30,9	31,0	31,0	31,1
3.+ pořadí	32,6	33,3	33,2	33,3	33,3	33,2	33,3

* Hypotetický průměrný počet dětí na jednu ženu za předpokladu zachování měř plodnosti daného roku po celé reprodukční období ženy.

** Čistá míra reprodukce vyjadřuje počet živě narozených dívek na jednu ženu, které by se při úrovni plodnosti a úmrtnosti daného roku dožily věku svých matek při porodu.

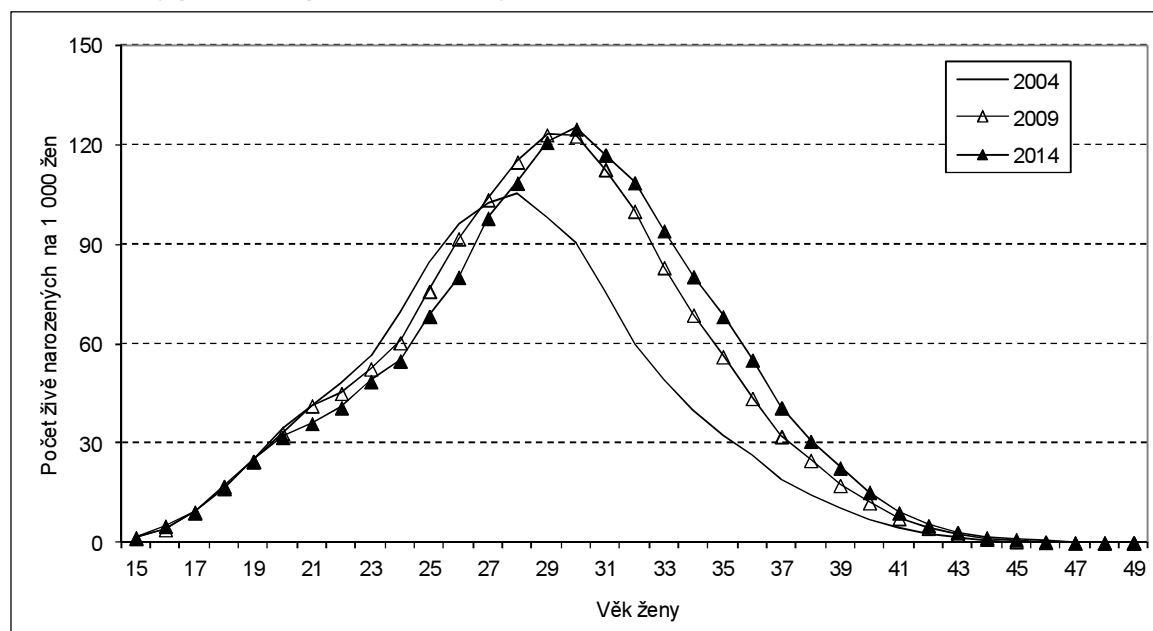
Úhrnná plodnost meziročně vzrostla ve všech sledovaných pořadích. Nejvyšší byla v roce 2014 v případě prvního (0,757 dítěte na jednu ženu) a druhého (0,558) pořadí, nižší pak v případě třetího a vyššího pořadí (0,213). Oproti roku 2013 se relativně nejvíce zvýšila u třetího a vyššího pořadí (o 7,9 %), dále u druhého pořadí (o 5,0 %), naopak nejnižší růst byl zaznamenán v případě prvního pořadí (o 4,0 %). Při srovnání let 2004 a 2014 byl sledován nejvyšší nárůst u prvního i druhého pořadí (přes 25,0 %), zatímco u třetího a vyššího pořadí byl růst pouze 16,4 %. V roce 2014 tvořila úhrnná plodnost prvního 49,6 %, druhého 36,5 %

a třetího pořadí 13,9 % z celkové úhrnné plodnosti. Struktura úhrnné plodnosti podle pořadí narození se od roku 2004 výrazně nezměnila. Pouze se mírně snížilo zastoupení úhrnné plodnosti třetího a vyšších pořadí na konto prvního a druhého. Čistá míra reprodukce se meziročně zvýšila z 0,705 na 0,738 a to nejen v důsledku vyšší úrovně plodnosti, ale i díky mírně lepším úmrtnostním poměrům žen v reprodukčním období.

Průměrný věk matek při narození dítěte se v letech 2009–2014 zvyšoval podstatně mírněji než v období 2004–2009. V roce 2014 byl meziročně vyšší pouze o 0,08 roku a činil 29,9 roku (stejně jako v roce 2013). Obdobně nepatrně rostly i průměrné věky matek v dílčích pořadích. U prvního pořadí se změna na úrovni jednoho desetinného místa ani neprojevila, průměrný věk matek prvorozených dětí zůstal na 28,1 roku. U dětí druhého pořadí byl průměrný věk matek 31,1 roku a v případě dětí třetího a vyšších pořadí 33,3 roku. Ve srovnání s rokem 2004 relativně rychleji rostly průměrné věky u narození dětí prvního (o 6,9 %) a druhého pořadí (o 6,1 %) oproti třetímu pořadí (o 2,1 %).

Křivka měr plodnosti podle věku měla v roce 2014 ve srovnání s roky 2004 a 2009 vrchol posunutý do vyššího věku, vykazovala nižší úroveň plodnosti v mladších věcích do 27 let v porovnání s křivkou z roku 2004 a do 29 let ve vztahu k mírám plodnosti z roku 2009. Naopak ve vyšších věcích žen byla intenzita plodnosti vyšší, oproti roku 2004 poměrně výrazně (až dvojnásobně). Věk nejčastější reprodukce se posunul z 28 let v roce 2004 (105 dětí na 1 000 žen) na 29 let o pět let později (123 dětí na 1 000 žen) a až na 30 let v roce 2014 (125 dětí na 1 000 žen). Ještě v roce 2004 se 72,0 % reprodukce odehrálo ve věku do 30 let, zatímco o deset let později to bylo již pouze 57,1 %.

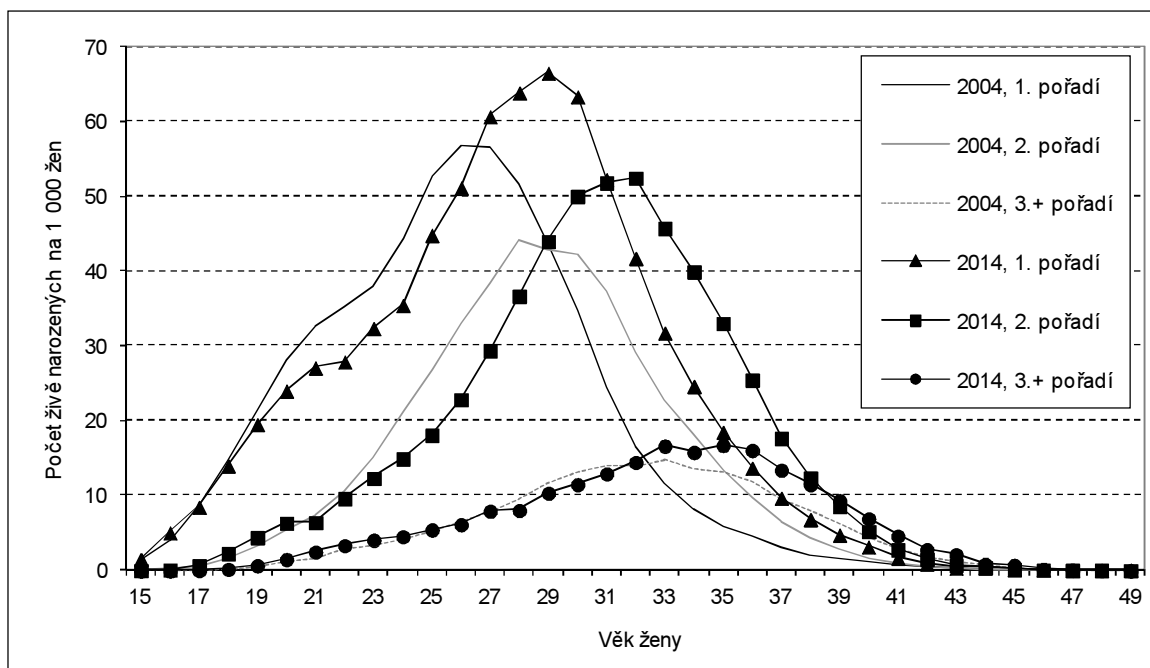
Obr. 4.2 Míry plodnosti podle věku ženy, 2004–2014

Při porovnání křivek podle pořadí narození z let 2004 a 2014 (obr. 4.3) je patrné, že hodnotově nejpodobnější jsou si míry plodnosti třetího a vyššího pořadí. Kromě rozmezí věků 28 až 31 let byla míra plodnosti třetího pořadí vždy vyšší v roce 2014 a vrchol křivky se posunul z 33 let (15 dětí na 1 000 žen) na 35 let (17 dětí na 1 000 žen). U měr plodnosti prvního a druhého pořadí byla patrná vyšší koncentrace plodnosti ve věcích nejčastější reprodukce ve srovnání s méně ostrým vrcholem křivky měr plodnosti třetího a vyšších pořadí, které byly spíše rozloženy do širšího věkového intervalu. Křivky z roku 2014 dosahovaly vyšší úrovně plodnosti ve srovnání s rokem 2004 od 27 let v případě prvního a od 29 let u druhého pořadí. Věk s nejvyšší intenzitou plodnosti se přesunul z 26 let (57 dětí na 1 000 žen) na 29 let (67 ‰) u prvního pořadí a z 28 let (44 dětí na 1 000 žen) na 32 let (53 ‰) u druhého pořadí narození. Nižší úroveň plodnosti v mladších věcích byla tedy kompenzována výrazněji vyšší úrovní ve starších věcích žen, což vedlo k nárůstu úrovně úhrnné plodnosti celkové i podle pořadí narození.

Obr. 4.3 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte, 2004–2014

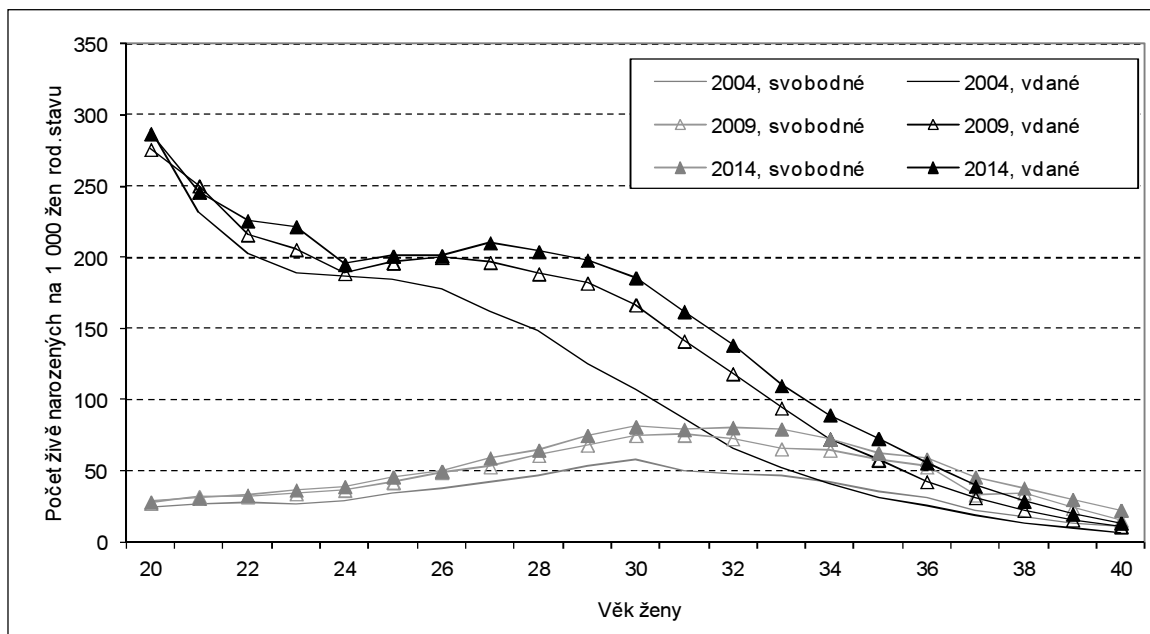

Tab. 4.6 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte (na 1 000 žen), 2004–2014

Věk	1. pořadí			2. pořadí			3.+ pořadí			Celkem		
	2004	2009	2014	2004	2009	2014	2004	2009	2014	2004	2009	2014
18	14,6	15,2	14,1	1,6	1,7	2,3	0,1	0,2	0,2	16,3	17,2	16,6
19	21,3	20,6	19,5	3,2	3,7	4,5	0,5	0,4	0,7	25,0	24,7	24,7
20	28,1	26,3	24,0	5,4	5,5	6,4	1,1	1,4	1,5	34,6	33,2	31,9
21	32,6	31,0	27,1	7,2	8,4	6,5	1,6	2,1	2,5	41,4	41,5	36,1
22	35,1	32,3	27,9	10,4	10,2	9,7	2,8	2,8	3,4	48,3	45,2	41,0
23	38,0	36,1	32,4	15,0	13,2	12,4	3,2	3,3	4,1	56,2	52,6	48,9
24	44,3	40,3	35,5	21,2	16,0	15,0	4,1	4,3	4,6	69,6	60,5	55,0
25	52,7	49,9	44,9	26,8	21,1	18,1	5,2	5,1	5,5	84,7	76,0	68,5
26	56,8	58,1	51,2	32,9	27,9	22,9	6,4	5,9	6,2	96,1	91,9	80,3
27	56,6	62,7	60,7	38,3	34,1	29,4	7,7	7,0	8,0	102,6	103,7	98,1
28	51,7	64,9	63,9	44,2	42,3	36,7	9,4	7,8	8,1	105,3	115,1	108,7
29	43,7	63,4	66,5	42,8	49,6	44,1	11,6	10,3	10,4	98,0	123,3	121,0
30	34,7	57,6	63,4	42,2	53,2	50,1	13,2	12,1	11,5	90,1	122,9	125,0
31	24,5	45,2	52,3	37,3	53,6	51,9	14,0	14,0	13,0	75,8	112,8	117,2
32	16,6	32,7	41,8	29,2	52,1	52,5	13,9	15,4	14,5	59,7	100,2	108,8
33	11,6	24,5	31,8	22,7	42,7	45,8	14,8	16,0	16,7	49,1	83,2	94,3
34	8,2	17,8	24,6	18,2	33,7	40,0	13,4	17,4	15,8	39,9	68,9	80,5
35	5,8	12,8	18,5	13,3	26,8	33,1	13,0	16,7	16,8	32,1	56,3	68,4
36	4,6	9,1	13,7	9,7	19,1	25,5	11,8	15,6	16,1	26,1	43,7	55,3
37	3,1	5,6	9,7	6,4	12,6	17,7	9,4	14,0	13,5	18,9	32,2	40,9
38	2,0	4,3	6,9	4,3	9,3	12,4	8,0	11,5	11,5	14,3	25,0	30,8
39	1,5	3,0	4,8	2,8	5,5	8,6	6,2	8,9	9,4	10,5	17,5	22,8
40	1,1	1,9	3,2	1,6	3,8	5,3	4,4	6,5	7,0	7,1	12,2	15,4
41	0,7	1,1	1,7	0,8	1,9	2,8	2,8	4,5	4,7	4,3	7,4	9,2
42	0,4	0,8	0,9	0,5	1,2	1,6	1,8	2,6	2,8	2,6	4,6	5,3
43	0,2	0,4	0,4	0,3	0,5	0,7	1,1	1,7	2,2	1,7	2,6	3,3
44	0,1	0,2	0,4	0,1	0,2	0,4	0,6	0,9	0,9	0,7	1,3	1,7

Míry plodnosti svobodných žen byly v roce 2014 vyšší oproti rokům 2004 a 2009 prakticky ve všech věcích. Věk nejčastější reprodukce se za poslední dekádu nezměnil a zůstal na 30 letech. Výrazně se však změnila hodnota míry plodnosti, která v tomto věku vzrostla z 58 na 81 dětí na 1 000 svobodných žen. Podobně jako u měř plodnosti svobodných, tak i v případě vdaných byly míry plodnosti v roce 2014 téměř vždy vyšší, nejpodstatnější rozdíly byly patrné u žen ve věku 27 a více let při srovnání let 2004 a 2014. Výjimku tvořily pouze nejmladší věky do 20 let, kde hodnoty plodnosti vdaných výrazně kolísají vzhledem k nízkým počtům událostí. U mladších žen bývají míry plodnosti vdaných žen podstatně vyšší než u žen svobodných. S přibývajícím věkem se však postupně sblíží a zhruba od věku 35 let se míry plodnosti svobodných a vdaných žen významně neliší.

Obr. 4.4 Míry plodnosti podle věku a rodinného stavu ženy, 2004–2014

Tab. 4.7 Rozložení meziporodních intervalů (%), 2004–2014

Meziporodní interval (roky)	Interval mezi 1. a 2. porodem							Interval mezi 2. a 3. porodem						
	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6
1	9,7	11,5	12,4	13,2	13,7	13,7	13,9	10,2	11,1	11,2	11,2	12,5	12,5	12,9
2	19,2	25,3	27,1	28,2	28,4	29,2	28,9	11,7	14,1	15,4	16,4	18,1	16,9	17,8
3	18,3	19,7	20,1	20,1	19,8	18,9	18,3	9,4	11,9	12,9	13,6	13,8	14,1	14,4
4	12,2	11,0	10,4	9,7	10,0	10,2	9,8	9,3	9,3	9,7	8,8	9,0	9,7	9,0
5	8,9	7,1	7,1	6,9	7,2	7,4	7,7	8,1	7,6	7,5	8,1	7,7	8,4	8,1
6	7,2	5,2	5,1	5,1	5,1	5,1	5,7	7,1	6,8	6,7	6,5	6,8	7,0	7,2
7	5,3	4,2	3,7	3,5	3,6	3,7	3,9	6,5	6,2	5,8	5,8	5,8	5,5	5,7
8	4,0	3,2	2,8	2,7	2,5	2,4	2,5	6,0	5,3	5,1	4,6	4,4	4,5	5,2
9	3,4	2,6	2,2	2,0	1,8	1,9	1,8	5,4	4,5	4,6	4,3	4,0	4,1	3,9
10	3,1	2,0	2,0	1,7	1,5	1,4	1,5	5,7	4,5	4,0	3,8	3,2	3,2	3,0
11	2,6	1,5	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	4,9	3,6	3,4	3,1	3,0	2,8	2,6
12	2,0	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	0,9	4,0	3,1	2,7	2,6	2,4	2,3	2,3
13	1,4	1,1	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	3,1	2,9	2,4	2,6	1,8	2,1	1,8
14	0,9	1,0	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	2,4	2,2	2,1	1,7	1,5	1,6	1,5
15	0,6	0,9	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5	2,0	2,0	1,8	1,8	1,3	1,2	1,1
16	0,4	0,7	0,6	0,4	0,4	0,4	0,3	1,2	1,7	1,5	1,3	1,0	1,0	0,9
17	0,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,6	0,5
18	0,2	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,6	0,5
19	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,6	0,4
20+	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6

Pozn.: Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

Průměrná délka meziporodních intervalů⁸ mezi druhým a třetím porodem pokračovala ve svém sestupném, již od roku 2007 trvajícím, trendu i v roce 2014. Snížila se o 0,1 roku na 5,8 roku, zatímco v roce 2004 byla ještě 7,0 let. Oproti tomu v případě intervalu mezi prvním a druhým porodem došlo k mírnému meziročnímu růstu o 0,1 roku na 4,5 roku, přičemž před deseti lety dosahoval průměr 5,3 let. Za dlouhodobým snižováním průměrné délky meziporodního intervalu mezi prvním a druhým porodem stál zejména nárůst zastoupení dvouletého intervalu z 19,2 % v roce 2004 na 28,9 % o deset let později a také výrazný pokles četnosti intervalů o délce čtyři roky a více z 52,5 % na 38,5 % (tab. 4.7). V případě průměrné délky intervalu mezi druhým a třetím porodem byla situace obdobná. Došlo k nárůstu zastoupení dvouletých intervalů z 11,7 % na 17,8 % a pokles v intervalech dlouhých čtyři a více let z 68,2 % na 54,3 % za posledních deset let.

Tab. 4.8 Průměrné meziporodní intervaly, 2004–2014

Interval mezi	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1. a 2. porodem	5,3	4,9	4,7	4,6	4,5	4,4	4,5
2. a 3. porodem	7,0	6,7	6,4	6,3	6,0	5,9	5,8

Pozn.: Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

Z celkového počtu živě narozených nemělo 3 482 dětí (3,2 %) ani jednoho rodiče s českým státním občanstvím. Pokračuje tak vzestupná tendence růstu počtu i podílu dětí s odvozeným⁹ cizím státním občanstvím. Za tímto vývojem stál zejména obecný nárůst počtu cizinců v Česku v posledních deseti letech, byť nešlo o kontinuální růst. Na počet živě narozených dětí konkrétním skupinám cizinců ovšem nemá vliv pouze jejich absolutní počet, případně počet žen v reprodukčním věku, ale i charakter migrace a samotná úroveň plodnosti v ČR pobývajících cizinců.

Tab. 4.9 Živě narození podle státního občanství*, 2004–2014

	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Živě narození s cizím státním občanstvím	1 352	3 104	3 034	2 959	3 270	3 345	3 482
- podíl na úhrnu (%)	1,4	2,6	2,6	2,7	3,0	3,1	3,2
z toho státní občanství: Vietnam	428	947	862	893	1 104	965	996
Ukrajina	255	775	795	430	737	781	846
Slovensko	129	434	437	413	389	459	530
Rusko	106	170	168	191	225	225	204
Mongolsko	13	128	135	121	123	178	146

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2014.

Struktura živě narozených dětí podle nejčastěji zastoupených státních příslušností byla mezi roky 2004–2014 poměrně stálá. Vůbec nejpočetnější kategorií dětí v roce 2014 tvořili potomci rodičů s vietnamským (996) a ukrajinským státním občanstvím (846). Tyto dvě skupiny utvářely 52,9 % ze všech živě narozených dětí cizincům. Na dalších místech se nacházely děti se slovenským (530) a ruským (204) občanstvím. Pátou nejpočetnější skupinou byly děti rodičů z Mongolska, jejichž počet se dostal do trojčíferných čísel až v roce 2009.

Podíl živě narozených dětí, jejichž matka se narodila mimo území ČR, byl vyšší než v případě odvozeného cizího státního občanství a dosahoval 6,8 % v roce 2014. Nejčastěji šlo o místo narození matky na Slovensku (2 624 živě narozených), Ukrajině (1 245) a ve Vietnamu (1 065). Matky původem ze Slovenska zde tedy rodí nejčastěji, nicméně jejich děti obvykle mají odvozené české státní občanství.

⁸ Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

⁹ Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení přímo nesleduje, je odvozováno od občanství rodičů. Cizí státní občanství ČSÚ udává pouze u dětí, u kterých ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR.